

Complexnummer: 520083

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Nederhorst

Aantal complexonderdelen

9

Monumentnummers van complexonderdelen

520084, 520085, 520087, 520088, 520089, 520090, 520091, 520092, 520093

Woonplaats

Nederhorst den Berg

Gemeente

Wijdemeeren

Provincie

Noord-Holland

Locatie van het hoofdobject

Slotlaan 3, 1394 BK te Nederhorst den Berg

Complexomschrijving

HISTORISCHE BUITENPLAATS DE NEDERHORST Slotlaan 3 te Nederhorst den Berg

Omschrijving van het complex

In structuur en deels in detail gaaf bewaarde buitenplaats met HOOFDGEBOUW (1), HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG (2), TOEGANGSBRUG (3), KOETSHUIS (4), SCHUUR (5), STEL TUINVAZEN (6), HEK (7), BRUG (8), AANLEGSTEIGER (9) Aan de zuidzijde grenzend aan de bebouwde kom van Nederhorst den Berg ligt de historische buitenplaats De Nederhorst, waarvan de eerste vermelding dateert uit 1301 toen het in bezit was van Alfert van Wulven; in deze tijd 'de Horst' genoemd. In 1579 werd het goed verkocht aan heer Godert van Reede, die het huis zijn huidige verschijningsvorm gaf bestaande uit een blokvormig gebouw met vier hoektorens en een kasteelachtig aanzien. Vermoedelijk werd deze verbouwing in 1635 voltooid. Ook werd in deze periode de Reevaart gegraven (1600), die de verbinding met de Vecht vormde en in 1971 werd gedempt ten behoeve van een weg (Nieuwe Overeemseweg). De Nederhorst vererfde in 1670 in de familie Van Tuyl van Serooskerken. Rond 1700 vonden enige belangrijke wijzigingen plaats zowel aan het huis, dat een nieuwe ingangspartij in Lodewijk XIV stijl kreeg, als de aanleg. Een opmetingskaart van Bernard le Roy en ontwerptekening (ca.1700) van Staden tonen respectievelijk de bestaande en de nieuw te creëren situatie, waarbij de belangrijkste verandering werd gevormd door de opname van het huis in een classicistische opgezette aanleg met een as van symmetrie. Hiervoor werd de oprijlaan in de as van het huis verlegd en achter het huis doorgetrokken en voor het huis werd een ruim vierkant voorplein gerealiseerd met bouwhuizen aan weerszijden. De terreinen rondom het in een ruime vierkante gracht gelegen huis bewaarden hun veelhoekige vormen, veelal gevat in grachten/sloten, alleen de invulling wordt gedetailleerder (parterres de broderie).

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Deze formele structuur is gaaf bewaard gebleven. In 1959 werd het inmiddels vervallen goed verkocht aan een particulier de heer J.L. Jonker, die De Nederhorst heeft gerestaureerd. Sinds 1971 is de gehele buitenplaats in de Harmine Wolters-Stichting opgenomen.

Op de bij de omschrijving behorende kaart is de omgrenzing van het complex alsmede de aanduiding van de onderdelen aangegeven. De omgrenzing wordt bepaald door de Slotlaan, de Algemene Begraafplaats, sloten langs de west- en noordzijde, het Juliana Bernardplein en Brilhoek.

Waardering De HISTORISCHE BUITENPLAATS DE NEDERHORST is van algemeen cultuur-, architectuur- en tuinhistorisch belang: - vanwege de ouderdom; - vanwege het hoofdgebouw dat een voorbeeld is van een 17de-eeuws huis met een kasteelachtig aanzien gebaseerd op de traditionele bouwwijze; - vanwege de representatieve 18de-eeuwse classicistische ingangspartij; - vanwege de bewaarde 17de/18de-eeuwse formele structuur; - vanwege de visuele samenhang tussen de complexonderdelen.

Monumentnummer*: 520084

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	18 juli 2005
Kadaster deel/nr	82627/4

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Nederhorst den Berg	Wijdemeren	Noord-Holland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Nederhorst den Berg	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Nederhorst den Berg	A			1715

*Omschrijving***

Omschrijving onderdeel 1:

HOOFDGEBOUW (De Nederhorst). Kasteelachtig huis uit de eerste helft van de 17de eeuw, waarvan een deel van het muurwerk aan de westzijde herinnert aan de 16de-eeuwse woontoren (ander steenformaat) en een classicistische ingangspartij uit de 18de eeuw. Het op vierkante grondslag opgetrokken huis bestaat uit een onderhuis, gelegen boven het waterniveau, en twee verdiepingen onder een met leien -alleen voorzijde- en pannen gedekt omgaand schilddak met kleine dakruiters; op de hoeken staan zeskantige torens bekroond door leien gedekte spitsen met windvaatjes. De gevels kennen een regelmatige geleding van verschillend formaat kruisvensters met halve luiken; deels onder ontlastingsbogen met bergsteen. Centraal in de regelmatig ingedeelde voorgevel van vijf vensterassen de toegangspartij in een 18de-eeuwse omlijsting met balkon en dakkapel. De dubbele toegangsdeur met rondboog bovenlicht voorzien van siersmeedwerk wordt geflankeerd door geprofileerde pilasters die een balkon dragen, boven het omlijste verdiepingsvenster is een dakkapel met rondboog fronton en wangen. De deur is bereikbaar via een breed bordes met hardstenen treden en een sierlijk gesmede leuning; poortjes aan weerszijden geven toegang tot het onderhuis. De achtergevel heeft eveneens vijf vensterassen met centraal een souterraindeurtje naar een bordes, dat thans is uitgebouwd en waarop de aanlegsteiger is geplaatst (zie onderdeelnr.9) daarboven een fenetre de terre met smeedijzeren hekje. In het INTERIEUR is ondermeer van belang de plattegrond en ruimte-indeling met een rechte gang op de as van het huis; balkenplafonds, in de torenkamers deels met sleutelstukken; de rechter voorkamer met balkenplafond en grote 17de-eeuwse schouw; de aangrenzende torenkamer met schouw en boezem voorzien van houtsnijwerk rondom spiegel in Lodewijk XIV of XVI-stijl, gestuct plafond met rozet (hout); op de verdieping een 18de-eeuws beschilderd plafond met een mythologische voorstelling en vier 'witjes' (van elders afkomstig en hier in 1973 geplaatst); in het onderhuis de keuken met marmeren vloer, waterpomp en stenen waterbak.

Waardering HOOFDGEBOUW (De Nederhorst) van algemeen belang: - vanwege de ouderdom; - vanwege het hoofdgebouw dat een

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

voorbeeld is van een 17de-eeuws huis met een kasteelachtig aanzien gebaseerd op de traditionele bouwwijze, die de gehechtheid aan het verleden uitdrukt; - vanwege de representatieve 18de-eeuwse classicistische ingangspartij; - vanwege de oorspronkelijke plattegrond en interieuronderdelen; - vanwege de kenmerkende ligging binnen de historische tuin- en parkaanleg; - vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Kasteel, buitenplaats

Functie

Monumentnummer*: 520085

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	18 juli 2005
Kadaster deel/nr	82626/197

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Nederhorst den Berg	Wijdemeren	Noord-Holland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Nederhorst den Berg	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Nederhorst den Berg	A			1882
Nederhorst den Berg	A			1676
Nederhorst den Berg	A			1714
Nederhorst den Berg	A			927
Nederhorst den Berg	A			1715
Nederhorst den Berg	A			1883

*Omschrijving***

Omschrijving onderdeel 2:

HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG behorende tot de buitenplaats De Nederhorst. Het in een vierkante omgrachting gelegen huis De Nederhorst ligt binnen een van oorsprong 17de/18de-eeuwse formeel opgezette aanleg, die nog grotendeels overeenkomt met de ontwerptekening uit ca.1700 van Staden. Vanaf de Slotlaan en de Reevaart, die in 1600 is gegraven (in 1971 is gedempt en bestraat, Nieuwe Overeemseweg), loopt een op de as van het huis georiënteerde diagonale oprijlaan geflankeerd door dubbele bomenrijen (eik en linde) en een sloot. Aan weerszijden van de laan liggen twee door sloten omgeven rechthoekige parterres, thans weilanden/bos. De laan eindigt op een ruim vierkant voorplein en zette zich oorspronkelijk aan de achterzijde van het huis voort (hoofdas). Vanaf het huis functioneert de laan als zichtlaan. Schuin op de hoofdas staat een rechte dwarslaan komende vanaf het dorp, die diende als zij-ingang. Vanaf dit laantje met enkele laanbeplanting van eiken een vrij zicht over een weilandje en naar een woonhuis, die vermoedelijk op een oude bouwplaats (ca.1600), is opgetrokken. Het woonhuis met bijbehorende kapberg is vanwege zijn geringe ouderdom voor de bescherming van ondergeschikt belang. De zij-ingang wordt gemarkeerd door een dubbel spijlenhek (ca.1880) tussen nieuw gemetselde pijlers waarop een 18de-eeuwse lantaarn, de genoemde onderdelen zijn van elders afkomstig en vrij recent in deze setting geplaatst. Ten noorden van de dwarslaan en ten oosten van het huis lag een rechthoekige, door water omgeven tuin, dit terrein is binnen de parkaanleg opgenomen en thans voor een deel als parkeerterrein ingericht. De structuur is nog wel aanwezig. Achter het

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

huis ligt een 19de-eeuws wandelbos met gebogen paden, deels met laanbeplanting; op de Topografische Militaire Kaart van 1872-1918 (uitgave 1922) staat het bos aangegeven echter niet de paden. Aan de zuidzijde is de rechthoekige moestuin gesitueerd (thans gras).

Waardering HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG behorende tot de buitenplaats De Nederhorst van algemeen belang: - vanwege de ouderdom; - vanwege de gaaf bewaarde laat-17de/vroeg-18de-eeuwse formele structuur met hoofdas, voorplein, omgrachte huis en de percelering; - vanwege het 19de-eeuwse wandelbos achter het huis; - vanwege de functioneel-ruimtelijke samenhang met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg

Monumentnummer*: 520087

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	18 juli 2005
Kadaster deel/nr	82626/183

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Nederhorst den Berg	Wijdemeren	Noord-Holland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Nederhorst den Berg	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Nederhorst den Berg	A			1715

*Omschrijving***

Omschrijving onderdeel 3:

TOEGANGSBRUG behorende tot de buitenplaats De Nederhorst. De toegang tot het huis wordt gevormd door een gemetselde brug uit het begin van de 18de eeuw. De brug heeft twee rondbogen, Y-ankers en een rond venster; hardstenen afdekplaten waarop een eenvoudige smeedijzeren balustrade; aan de zijde van het voorplein schuin aflopende keermuren met vlechtingen en een hardstenen afdekplaats. De vrij hoog opgemetselde brug heeft vijf treden aan het begin en voor de toegangsdeur een bordestrap met leuning voorzien van siersmeedwerk; aan weerszijden van deze laatste een getoogde deur naar het onderhuis.

Waardering TOEGANGSBRUG van algemeen belang: - vanwege de ouderdom; - vanwege de vroeg-18de-eeuwse vormgeving van de brug met bordestrap voorzien van siersmeedwerk; - als markering van de toegang tot de buitenplaats; - vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de overige onderdelen van de buitenplaats.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Kastelen, landhuizen en parken	Tuin, park en plantsoen	

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 520088

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	18 juli 2005
Kadaster deel/nr	82626/178

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Nederhorst den Berg	Wijdemeren	Noord-Holland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Nederhorst den Berg	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Nederhorst den Berg	A			1715

*Omschrijving***

Omschrijving onderdeel 4:

KOETSHUIS behorende tot de buitenplaats De Nederhorst. Aan de westzijde wordt het voorplein afgesloten door een 18de-eeuws koetshuis, dat in het begin van de 20ste eeuw met twee vleugels aan weerszijden, haaks op het bouwlichaam, is uitgebreid. Het op U-vormige grondslag opgetrokken bakstenen pand bestaat uit één bouwlaag onder een met pannen gedekt zadeldak; de vleugels die naar achteren toe uitspringen worden beëindigd door een topgevel. Het pand is in 1961 gerestaureerd; inwendig geheel vernieuwd. Gevelindeling met vernieuwde vensters en halve luiken. De regelmatig ingedeelde lijstgevel aan de voorzijde heeft een licht risalerende middenpartij geaccentueerd door een iets verspringende lijst en bekroond door een dakkapel met gebogen fronton (licht) met wangen. In de middenrisaliet twee vensters met aan weerszijden daarvan een deurpartij waarin dubbel inrijdeuren met half rond bovenlicht in een rechthoekige omlijsting met snijwerk in de hoeken en een venster; rechts van de risaliet een luidklok. In beide zijvleugels een venster en een deurpartij van kleiner formaat (thans met glas), in de top een rond venster.

Waardering KOETSHUIS van algemeen belang: - vanwege de ouderdom; - vanwege de bouwmassa en plaats aan het voorplein; - als karakteristiek en functioneel onderdeel van de buitenplaats; - vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Kastelen, landhuizen en parken	Bijgebouwen kastelen enz.	

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 520089

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	18 juli 2005
Kadaster deel/nr	82626/174

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Nederhorst den Berg	Wijdemeren	Noord-Holland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Nederhorst den Berg	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Nederhorst den Berg	A			1715

*Omschrijving***

Omschrijving onderdeel 5:

SCHUUR behorende tot de buitenplaats De Nederhorst. Naast het koetshuis staat een in oorsprong 18de-eeuwse houten schuur, die later naar achteren toe is verlengd (dit laatste deel is voor de bescherming van ondergeschikte betekenis). De op rechthoekige grondslag opgetrokken schuur bestaat uit één bouwlaag onder een met kruispannen gedekt zadeldak.

Waardering SCHUUR van algemeen belang: - vanwege de ouderdom; - als karakteristiek en functioneel onderdeel van de buitenplaats; - vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Kastelen, landhuizen en parken	Bijgebouwen kastelen enz.	

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 520090

Status rijksmonument
Inschrijving register* 18 juli 2005
Kadaster deel/nr 82627/151

*Woonplaats** Nederhorst den Berg
*Gemeente** Wijdemeren
*Provincie** Noord-Holland

Locatiennaam Nederhorst den Berg
Locatieomschrijving

*Kadastrale gemeente** Nederhorst den Berg
*Sectie** A
*Kadastraal object**
Appartement aanduiding
Grondperceel 1715

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 6:

STEL TUINVAZEN behorende tot de buitenplaats De Nederhorst. Aan weerszijden van de laan voor het huis staan twee identieke 18de-eeuwse beeldhouwde sokkels van natuursteen in Lodewijk XIV-stijl. Op de sokkels ligt een beeldhouwd kussen.

Waardering STEL TUINVAZEN van algemeen belang: - vanwege de ouderdom; - vanwege de vormgeving in 18de-eeuwse Lodewijk XIV-stijl; - als karakteristiek en decoratief onderdeel van de aanleg; - vanwege de ensemblewaarde.

Hoofdcategorie Kastelen, landhuizen en parken
Subcategorie Tuin, park en plantsoen
Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 520091

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	18 juli 2005
Kadaster deel/nr	82627/145

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Nederhorst den Berg	Wijdemeeren	Noord-Holland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Nederhorst den Berg	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Nederhorst den Berg	A			1715

*Omschrijving***

Omschrijving onderdeel 7:

HEK behorende tot de buitenplaats De Nederhorst. Aan het begin van de oprijlaan bij de Slotlaan staat een groot 18de-eeuws hek in Lodewijk XIV-stijl bestaande uit twee gebeeldhouwde hardstenen pijlers bekroond door een vaas; waartussen dubbele smeedijzeren, deels vergulde hekvleugels bestaande uit een spijlenhek met kuif, en gekrulde zijstukken van de hand van de Amsterdamse meestersmid Gijsbert van Dijk (dezelfde maker als het hek van buitenplaats VreedenHoff te Nieuwersluis). Het hek staat op een gemetselde dam van gebogen keermuren met hardstenen afdekplaten. Restauratie 1999.

Waardering HEK van algemeen belang: - vanwege de ouderdom; - vanwege de monumentale 18de-eeuwse vormgeving en ornamentering in Lodewijk XIV-stijl; - als markering van de toegang tot de buitenplaats; - vanwege de zeldzaamheidswaarde; - vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Kastelen, landhuizen en parken	Tuin, park en plantsoen	

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 520092

Status rijksmonument
Inschrijving register* 18 juli 2005
Kadaster deel/nr 82627/133

*Woonplaats** Nederhorst den Berg
*Gemeente** Wijdemeren
*Provincie** Noord-Holland

Locatiennaam Nederhorst den Berg
Locatieomschrijving

*Kadastrale gemeente** Nederhorst den Berg
*Sectie** A
*Kadastraal object**
Appartement aanduiding
Grondperceel 1715

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 8:

BRUG behorende tot de buitenplaats De Nederhorst. Aan de zijkant van het voorplein wordt de oorspronkelijke zij-ingang gemarkeerd door een 19de-eeuws bakstenen boogbruggetje met een eenvoudige ijzeren leuning.

Waardering BRUG van algemeen belang: - vanwege de ouderdom; - als functioneel onderdeel van de buitenplaats; - vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie Kastelen, landhuizen en parken
Subcategorie Tuin, park en plantsoen
Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 520093

Status rijksmonument
Inschrijving register* 18 juli 2005
Kadaster deel/nr 82627/120

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Nederhorst den Berg Wijdemeren Noord-Holland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Nederhorst den Berg

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Nederhorst den Berg A 1715

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 9:

AANLEGSTEIGERHEK behorende tot de buitenplaats De Nederhorst. Aan de Reevaart stond oorspronkelijk een aanlegsteigerhek, die in 1971 bij het dempen van het water naar het bordes tegen de achtergevel van het hoofdgebouw is verplaatst (alleen het middendeel niet). Het 18de-eeuwse smeedijzeren hek is uitgevoerd in Lodewijk XIV-stijl.

Waardering AANLEGSTEIGERHEK van algemeen belang: - vanwege de ouderdom in combinatie met de gaafheid; - vanwege de ornamentele vormgeving in Lodewijk XIV-stijl; - vanwege de zeldzaamheidswaarde; - als karakteristiek onderdeel van een buiten aan het water; - vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de overige onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie Subcategorie Functie
Kastelen, landhuizen en parken Tuin, park en plantsoen

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument